

УДК378:371.134

FORMATION OF COGNITIVE AND INTELLECTUAL COMPETENCE AS A FACTOR OF THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF THE FUTURE TEACHER**ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ****Cherevko L. / Черевко Л.В.***teacher / викладач***Cherevko O. / Черевко О.Д.***teacher / викладач**Municipal Institution «Uman Taras Shevchenko Professional College of Education and Humanities of Cherkasy Regional Council»**КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж**ім. Т.Г.Шевченка Черкаської обласної ради»*

Анотація. У статті з'ясовано сутність поняття пізнавально-інтелектуальна компетентність як важливого чинника професійної компетентності майбутнього вчителя. Визначено структурні компоненти компетентності майбутнього вчителя. Виділено основні якості викладача, що характеризують його компетентність.

Ключові слова: пізнавально-інтелектуальна компетентність, студент.

Вступ.

Останнім часом в українській педагогіці робиться багато спроб знайти найоптимальніший шлях для реалізації нових освітніх завдань. При означеній орієнтації неможливо залишити без перегляду і діяльність майбутнього вчителя як безпосереднього учасника освітнього процесу, а також організаційно-методичних умов цієї діяльності, що впливають на підвищення професійної компетентності студентів.

Уявлення про компетентність як важливу особистісно-професійну якість педагога сформувалися на початку 90-х років ХХ ст. За результатами науково-педагогічних досліджень Ю. Ємельянова, Є. Кузьміна, Н. Кузьміної та ін. вводиться поняття «професійно-педагогічна компетентність», визначаються найбільш важливі її складові в процесі діяльності: спілкування, діяльність, пізнавальна активність, аутопсихологічні здібності.

Проблема підвищення професійної компетентності педагогічних кадрів розглядається в різних аспектах у працях Ю. Бабанського, С. Батищева, В. Бондаря, О. Владиславлева, Ю. Гільбуха, С. Гончаренка, М. Дробнохода, С. Єлканова, В. Лозової, М. Скаткіна та ін.

Мета статті полягає у з'ясуванні сутності поняття пізнавально-інтелектуальна компетентність як важливого чинника професійної компетентності.

Аналіз професійної компетентності майбутнього педагога проведено О. Августимовою, С. Демченко, А. Конохом, В. Косаревим, А. Крючатовим, Н. Лобановою, М. Лук'яною.

Спираючись на результати дослідження цієї проблеми дослідники визначають *структурні компоненти компетентності*:

- професійно-змістовний компонент передбачає сформованість у педагога теоретичних знань, необхідних для забезпечення усвідомленого вибору ним змісту та шляхів організації власної професійної діяльності, спрямованої на навчання та виховання учнів;
- професійно-діяльнісний компонент включає комплекс фахових знань, практичних умінь і навичок, якими педагог оволодів протягом навчання, які вважаються найбільш ефективними для організації освітнього процесу;
- професійно-особистісний компонент містить професійно-особистісні якості педагога, які визначають його професійну позицію та спрямованість як соціальної особистості, індивіда і суб'єкта діяльності.

Проведений аналіз терміну «компетентність» за сучасними словниками та врахування сучасних вимог до підготовки фахівців, дозволяють констатувати, що компетентність фахівця з вищою освітою (професійна компетентність) – це:

- виявлення майбутнім фахівцем на практиці прагнення, здібності;
- готовність реалізовувати свій потенціал (знання, вміння, досвід, особисті якості тощо) для успішної творчої діяльності в професійному середовищі;
- усвідомлення соціальної значущості й особистісної відповідальності за результати діяльності, необхідність її постійного удосконалення.

Досліджуючи проблему сутності професійної компетентності, Г. Данилова трактує її як спроможність приймати оптимальні рішення й нести відповідальність за їх реалізацію в ході професійної діяльності. На думку автора основу професійної компетентності фахівця складають ділові якості, знання й вміння. В окремих роботах компетентність розглядається як складова інтелекту.

В. Мерлін розглядає інтелектуальний потенціал фахівця як сукупність компетентностей:

- особистісна;
- інтелектуальна;
- адаптивна;
- функціонально-предметна[2].

В професійній освіті розвивається пізнавально-інтелектуальна компетентність як основа для розвитку готовності до професійної діяльності в умовах, що часто змінюються.

Пізнавально-інтелектуальна компетентність є однією з базових компетентностей майбутнього вчителя, що виявляється у тому, як особистість сприймає, розуміє і пояснює те, що відбувається навколо неї, у педагогічному процесі і у всьому, що оточує, які рішення вона приймає у професійних ситуаціях.

С. Демченко, висвітлюючи сутність поняття професійно-педагогічної компетентності та аналізуючи сучасні вимоги до фахівця, виділяє основні якості викладача, що характеризують його компетентність [2]:

- ✓ прагнення до формування і розвитку особистих креативних якостей, до генерації педагогічних ідей;

- ✓ отримання високих педагогічних результатів;
- ✓ наявність методичної культури, концептуального мислення;
- ✓ здатність моделювати педагогічний процес;
- ✓ прогнозування результату власної діяльності;
- ✓ здатність до критичної оцінки;
- ✓ наявність високого рівня комунікативної культури і досвіду організації комунікації в режимі діалогу;
- ✓ засвоєння культури отримання, відбору, зберігання, відтворення, обробки та інтерпретації інформації в умовах впровадження інформаційних та інтерактивних технологій;
- ✓ прагнення до самовизначення в ситуаціях ціннісного вибору;
- ✓ прийняття відповідальності за результат педагогічного процесу;
- ✓ створення та розвиток індивідуального стилю педагогічної поведінки;
- ✓ самовідновлення адаптивних ресурсів.

Професіоналізм вчителя розуміється як вищий ступінь його професійного розвитку та стану професійного досвіду, високий ступінь оволодіння професійними знаннями, вміннями, навичками. Компетентність автор розглядає як ступінь прояву та реалізації педагогом професійного досвіду як фахівця. За таких умов зміст категорії компетентність повною мірою відповідає поняттю професійна компетентність.

Висновки.

Проблема формування пізнавально-інтелектуальної компетентності майбутнього фахівця розглядається як сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей вчителя, що дозволяють здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників освітнього процесу, приймати рішення.

Література:

1. Галузінська М.І. Теорія і практика підготовки майбутніх учителів до впровадження креативних технологій навчання. Монографія./М.І.Галузінська М.І.. – Умань: «Візаві», 2020. – 196 с.
2. Віаніс-Трофименко К. Підвищення професійної компетентності педагога / К. Віаніс-Трофименко, Г. Лісовенко. – Х. : Вид. група «Основа», 2007. – 176 с. – (Б-ка журн. «Управління школою»; Вип. 7(55)).
3. Пащенко М. І. Вплив освітньої інноватики на розвиток творчої культури майбутніх педагогів./М.І. Пащенко, В.П. Лебідь - SWorld.- Болгарія, 2022.
4. Haluzinska M.I Monograph..INNOVATIVE APPROACHES TO PERSONAL DEVELOPMENT AND HEALTH IMPROVEMENT Book 4. Part 10.2021. Karlsruhe, Germany.

Literature:

1. Galuzinska M.I. Theory and practice of training future teachers for the implementation of creative teaching technologies. Monograph./M.I. Galuzinska M.I.. - Uman: "Vizavi", 2020. -196 p.
2. Vianis-Trofymenko K. Increasing the professional competence of a teacher / K. Vianis-Trofymenko, G. Lisovenko. – Kh.: Ed. "Osнова" group, 2007. - 176 p. - (B-ka journal "School

Management"; Issue 7(55)).

3. Pashchenko M.I. The impact of educational innovations on the development of creative culture of future teachers./M.I. Pashchenko, V.P. Swan - SWorld.- Bulgaria, 2022.

4.Haluzinska M.I Monograph..INNOVATIVE APPRQACHES TO PERSONAL DEVELOPMENT AND HEALTH IMPROVEMENT Book 4. Part 10.2021. Karlsruhe, Germany.

***Abstract.** The article clarifies the essence of the concept of cognitive-intellectual competence as an important factor in the professional competence of the future teacher. The structural components of the future teacher's competence have been determined. The main qualities of a teacher characterizing his competence are highlighted.*

***Keywords:** cognitive-intellectual competence, student.*